

vrline. Mojster je Didon, kjer nam slika okolico, kraje, narod, 'milieu', v katerem je Kristus živel in delal; duhovit je, kadar rešuje dušeslovne probleme; a največja moč njegova je blesteči slog.

To lepo delo beremo sedaj Slovenci lahko tudi v svojem domačem jeziku. Umevno je samo ob sebi, da prevod nikoli ne dosega izvirnika. Posebna vrlina v Didonovi knjigi je krasota in bogastvo jezika, in tega ni mogoče posnemati. To je izkusil tudi naš prelagatelj. Tiste lepote in kreposti v izrazih, ki jo bravec občuduje v francoskem izvirniku, nam prelagatelj v slovenskem prevodu ni mogel dati, in tega mu tudi nihče ne more zameriti; a da bi se bilo dalo tuintam tudi v slovenskem jeziku marsikaj lepše povedati, kakor se sedaj bere v knjigi, to bo kmalu opazil vsakdo, ki bo knjigo v roke vzel. Prelagatelj je sam to čutil in se zato v „predgovoru“ opravičuje, češ, da je „žrtvoval časih lepoto slovenščine na korist točnosti prevoda“. To je res, prevod je točen, ali recimo rajši skoraj dosloven; a prav to, tako se nam zdi, nekoliko škoduje prevodu. Ko bi se bil prelagatelj manj vezal na posamezne besede in bolj imel pred očmi misel pisateljevo, bi bilo to na korist umevanju nekaterih bolj težkih odstavkov, pa tudi na korist lepoti in duhu slovenskega jezika.

Sicer pa radi priznavamo, da se je prelagatelj mnogo trudil, in bodi mu zato izrečena zaslužena hvala! Hvala in čast pa tudi požrtvovalnemu in velikodušnemu izdajatelju, da nam je oskrbel knjigo, ki je, žal, v naših dneh tudi nam Slovencem potrebna. Boj proti Kristusu-Bogu se od onega časa, ko je Didon izdal svojo knjigo, ni ublažil, ampak še poostril; in tudi med Slovenci že moramo braniti božanstvo Kristusovo. V naših izobrazenih krogih jih je mnogo, ki jim dušo razjeda dvom o Kristusu-Bogu. Njim in vsem onim, ki želé globljega, temeljitega pouka o Kristusu, Bogu in Odrešeniku, bodi toplo priporočena Didonova knjiga. *Dr. F. U.*

HRVAŠKA.

Lazarica ili boj na Kosovu. Sr. I. Stojković, ravnatelj gimnazije V. St. Karadžića v Belemgradu, je po narodnih pesmih sestavil in uredil to epopejo, a „Odbor Čupićeve Zadužbine“ je izdal knjigo ob lastnih stroških v 2000 izvodih. Četudi to delo ni prvi poizkus, sestaviti iz srbskih narodnih pesmi enotno Ko-

sovsko epopejo, se vendar v marsičem odlikuje pred drugimi. Za njo so se porabile vse narodne pesmi in vsa sporočila o boju na Kosovem polju; gradivo je urejeno v popolno harmonično celoto, ki si je ohranila pristni značaj narodne pesmi. Niti eden znamenitejši dogodek ni ostal nepojasnen, in vsa nasprotja v jeziku in vsebini, ki so tvorila dosedaj razliko med pesnimi, zloženimi v raznih krajih Srbije, so uglasjena in odpravljena z mojstrsko roko. — Srbski narod sega pridno polični „Lazarici“ (cena 2 din.); priporočali bi jo tudi Slovencem kot uvod v srbsko nar. pesništvo.

Stara i nova postojbina Hrvata. (Od-lomak iz hrvatske pravne povjesti.) Napisao dr. Ivo an Ružić. Zagreb. Tiskom Ant. Scholza. 1903. Str. VI. + 1—56. — V prvem delu svoje razprave dokazuje pisatelj pod naslovom „Prva postojbina Hrvata“, da je pradomovina vseh Slovanov bila današnja hrvaška zemlja, ki se je raztezala celo po današnji Italiji, saj so bili po trditvi pisateljevi stari Veneti Slovani in sicer pravi Hrvati. Kolike vrednosti je ta del omenjene razprave, moremo soditi po tem, da mu služi za izvor v tem vprašanju celo Jan Kollár. Našega Davorina Trstenjaka, ki se je tudi resnobno bavil s tem vprašanjem, pa naš pisatelj ne pozna. Da je čital njegov spis „Slovanski elementi v venetščini“ (Letopis Matice Slovenske za 1874, str. 3—156.), bi bil gotovo še bolj oduševljen za svojo stvar, katero so pa resnobni zgodovinarji zavržli že izdavnica. Ti „slovanski Veneti“ so morali po pisateljevem mnenju v IV. veku pred Kr. narediti prostor Keltom ter oditi na sever čez Karbate, kjer so se razširili na daleč in na široko, kar opisuje v drugem odseku pod naslovom „Postojbina Hrvata na severu“. Tukaj je bila „Velika Hrvatska“, iz katere so se začeli Hrvatje iznovič seliti na jug že v drugem veku po Kr. v svojo staro domovino. Pisatelj je tudi tega mnenja, da so se izpočetka zvali vsi Slovani Hrvati, češ da se nahaja med vsemi slovanskimi rodovi ime „Hrvati“. To ime je bilo pa le plemensko med poedinimi slovanskimi narodi ter se je sčasoma izgubilo, kakor še tudi mnogo drugih plemenskih imen med Rusi, Poljaki, Čehi, Slovenci in celo med samimi Hrvati, kar je dokazal prav natančno prof. Vj. Klaić v svoji razpravi „Ime Hrvat“. V tretjem oddelku „Postojbina Hrvata na jugu“ (str. 22—56.) razpravlja pisatelj o selitvi Hrvatov na jug ter našteva zemlje, kamor so se naselili Hrvatje. Pisatelj dokazuje z vso živahnostjo, da so Hrvatje zavzeli vse zemlje od Triglava do Bojane ter od Jadranskega morja do Drine. Razume se že samo ob sebi, da so Slovenci od starine

pristni Hrvatje. Konstantin Porfirogenet pisatelju ni zanesljiv zgodovinski vir; zato ga hudo pobija in obsoja. A ni prizanesel tudi domačim zgodovinarjem, posebno ne Račkemu in Klaiću, ker sta izpremenila svoje prvotne trditve o hrvatstvu Bosne in Raše na korist Srbom. Dasi je

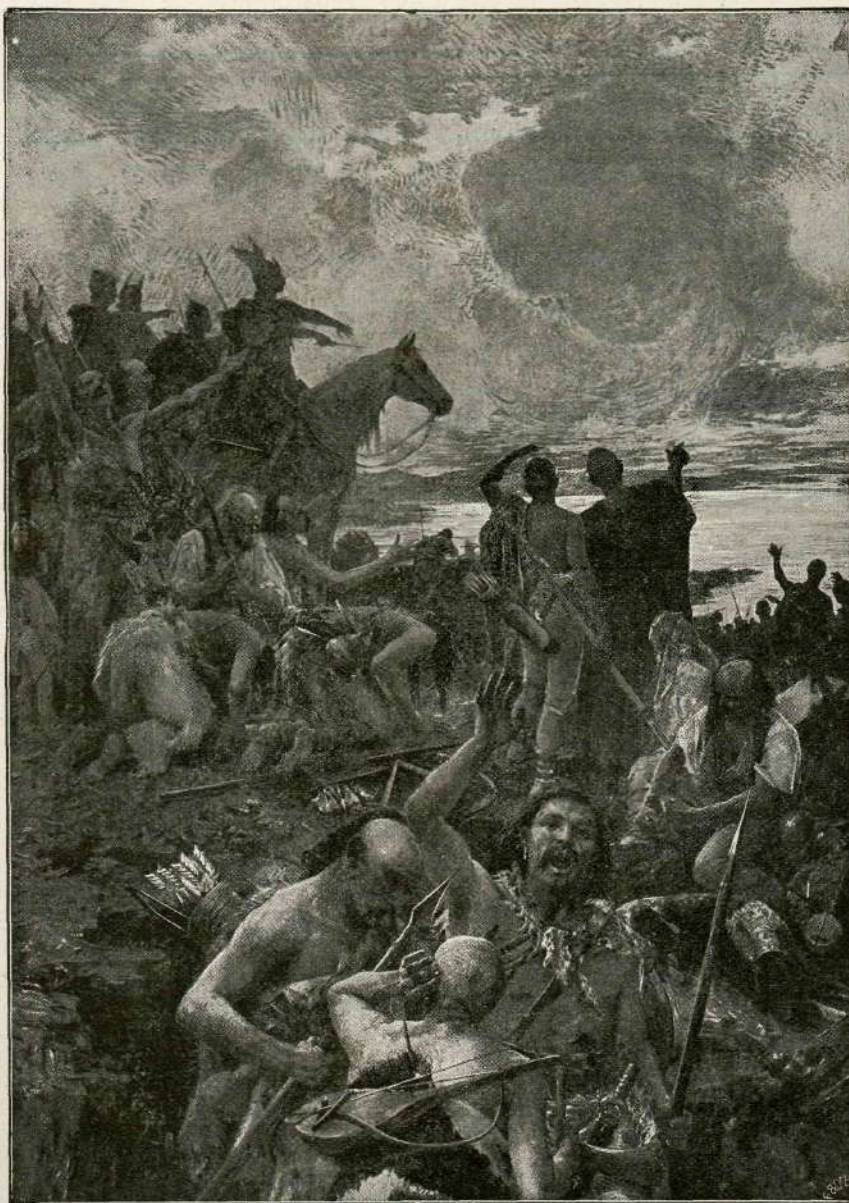
selilo kesneje mnogo srbskega življa, ki je bežal pred zmagonosnim bolgarskim carjem Simeonom Velikim (888—927.) Glavni udarec je zadel Srbe leta 924., a ne 931., kakor trdi pisatelj (str. 43.), ker Simeon je umrl že leta 927. Od tega časa je živelo v teh krajih mnogo srbskega naroda, a zato

so ostale te zemlje vendarle še hrvaške razen Duklje, današnje Crne Gore.

Dasi pisatelj dokazuje svoje trditve z mnogoštevilnimi citati iz raznih virov, tako da izgleda vsa razprava prav učeno, se pozna vendar, da je ni pisal strokovnjak, nego diletant, in sicer v politične svrhe; zato nima za zgodovinsko znanost prave vrednosti.

Iv. Steklasa.

Zemljopisni i narodopisni opis kraljevina Hrvatske, Slavonije i Dalmacije. Napisali dr. Hinko pl. Hranilović i Dragutin Hirc. — Lep broj hrvaških učenjakov se je zavezal, da popiše celo hrvaško zemljo znanstveno natančno, a hkrati tako poljudno, da bo mogel s pridom čitati knjigo tudi preprostejši bravec. Njih imena so poleg imenovanih glavnih pisateljev: Dragutin Franić, dr. Artur Gavazzi, dr. Luka Jelić, Julijo Kempf, dr. Andrija Mohorovičič, dr. Josip Purić, dr. Milan Šenoa

PRIHOD HRVATOV.

CELESTIN MEDOVIČ.

to razpravo napisal dr. Ružić v posebne politične svrhe, vendar mu moramo pritrditi, da ima prav, ko brani hrvatstvo Bosne in južnih krajev Dalmacije in Hercegovine ali Crvene Hrvatske (stara Duklja in Zahumje). To so bile od starine hrvaške zemlje. Semkaj se je na-

in dr. Gjuro Šurmin. Ves „Zemljepis Hrvatske“ izide v dveh delih: Prvi, katerega imamo v rokah že petnajst snopičev, popisuje zemljo in prirodne razmere, drugi bo govoril o narodu in bivališčih. Dal Bog prospeh krasnemu delu!

D. S.